

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-utca 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.
Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Janosi-utca 35.,
illetve Kispást-tér 4. sz. alatt
R. Vozáry Gyula tanárnál. — Ide
intézendők a kiadóhivatali illető
előrevezetés, hirdetés, nyilttér
és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromsoros potitsor tér-
fogata 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás
után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Janosi-utca Czikora-féle házban, nem különben minden hazai pósthivatal.
Az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány uján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A közigazgatás reformjáról.

II.

„Parva sapientia regitur mundus.“ mondta Oxenstierna. Elméletileg könnyű a törvényhozási bölcsességet is következőképen definiálni: „Soha sem hozni törvényt addig, míg az közszükséggé nem váltott, és akkor úgy, hogy az a viszonyoknak s a nemzet géniusának megfelelően.“

Hogy az állami közigazgatás ma közszükség, azt gondolkozni bíró fő meg nem tagadhatja. Nehezebb ama kérdés: miként fog az mindenkiben — nem a viszonyoknak — de a nemzet géniusának megfelelően?

Kossuth azon kérdésre: „mi módon egyeztethető a parlamentaris felelős kormányrendszer össze a municipális rendszerrel? adós maradt. Ha ily illustris szellem adós maradt vele; úgy az egyszerűen lehetetlenség. Hanem: qui bene distinguit, bene docet — csak annyiban lehetetlen az, a mennyiben a megye mint politikai hatóság jön tekintetbe. Ez lenni, az országgyűlésre utasítással való befolyásának jogáról lemondván 1848-ban, örökre megszűnt lenni, a nélkül azonban, hogy a politikai kérdésekben véleményt mondani s ez által a nemzet lüktető vérkeringésének élénkítéséhez ha nem is irányadó — de mindenesetre becses anyagot szolgáltatnia lehetlenné váltott volna. A nemzet politikában nem elégedhetett meg többé a garantiát nem nyújtó apró védárkokkal; de bármily mérvű támadás ellen biztos védsánczot keresett, s ezt a cantonalis s gyakran eltérő közvélemények (?) ma már egészben értelmetlen nyilvánulásával szemben az összemzet közvéleményének emanációjában: a parlamentaris felelős kormányrendszerben lelte föl. Ugyanezért ily irányban a megoldást keresni nemcsak nem közszükség — de egyáltalában nem is kérdés.

Azonban véleményünk szerint a municipiumok ma sem szűntek meg a közigazgatás teljesen jogosult tényezői lenni. Nemesak teljes joggal vindicálhatják maguknak jövőre is az administratív autonomia helyesen körülírt jogát; de józan észszel ettől őket megfosztani senkinek sem juthat eszébe. Kétségtelenül az állami administráció elválhatatlanul maga után vonja a centralisáció bizonyos mérvét; de a merev centralisáció, mely — legalább a hozzájárulás s ellenőrzés kizárásával — ellenkeznek a nemzet géniusával s a közszabadság magasabb postulatumaival — a legmegbocsáthatlanabb hiba lenne, mely köztudomásúl Talleyrand szerint a politikában több a bűn. S ezen jogosultságuktól nem eshetnek el mindaddig, a míg — miben sokan méltán vélik az autonóm szabadság eszményét föltalálhatni — nem út órája annak, hogy az önkormányzat fészkei természetesen a községek lehessenek. Ennek nálunk közvagyonossági, culturális s nemzetiségi szempontok legkevesebb egy századig fognak akadályaul szolgálni. Az állami s megyei érdekek határvonalának pontos megállapítása mellett, s ezzel eleje vétetvén minden a közérdekek helyes ki-elégítését megbénító rivalitásnak és kanapépöröknek — helyes alapon nemesak megmaradhat az autonómia az állami közigazgatás mellett; hanem bizonyos irányban az még kibővíthető is lesz. Nem mulaszthatjuk el azonban kimondani azt, hogy az: mennyi értéke legyen ez autonóm jogkörnek? a municipiumok kezébe lesz letéve. A multak sajnos tapasztalása ugyanis az, hogy midőn választásokról, vagy félig meddő politikai vitákról volt a szó — telve voltak a megye termei; még ha csupán administrációról volt a szó — veszedelmesen hasonlítottak azok a tisztiszékhez. Jövőre a szolgálat nem lesz nobile officium; de annak kell lennie a megyei bizottmányi tagok szorgalmának, ellenesetben a jogok írot malaszt s kiáltó szó maradnak a pusztában.

Egy jogról azonban föltétlenül s örökre le kell mondaniok a törvényhatóságoknak, s ez a tisztviselők választásának a joga. A közigazgatás első sorban magas állami érdek, mely mélyen nyul be ezer ágon az állam életébe, s hogy ez helyesen kezeltesék, oly hivatalnoki karra van szükség, mely teljes képzettség mellett, menten a megélhetés gondjaitól, jövőjében teljesen biztosítva, megszabadítva a kis Tyrannusok mellékérdekeinek nyomásától — minden pillanatban felelős legyen tetteiért és mulasztásaiért, az államnak, illetve annak képviseletében a mindenkori kormányának; viszont azonban ez is felelős legyen hivatalnokaiért, mi nem lehet akkor, ha azokat más választja. Nagyon természetes azonban az is, hogy a mint köteles a közigazgatási hivatalnok az országos érdekű ügyeket pontosan ellátni; ép úgy köteles lesz a municipális érdekű ügyeknek pontos elvégzésére.

A törvényhatóságoknak, mint az állami s megyei közigazgatási érdekek hivatott órének, a kinevezett állami hivatalnokokkal szemben — legfeljebb a modalitásra nézve helyesebben körülírva — érintetlenül meg kell ellenőrzési jogaiknak maradniok. S ezt a kinevezett hivatalnokokkal szemben bizonyára könnyebben és sikeresebben fogják gyakorolni, mint tették az általuk választott tisztviselőkkel szemben.

A mint nézetünk szerint megmérhetlen szerencsétlenség lenne az, ha a választási rendszer, mely mellett a magasabb érdekeknek mindenkiben megfelelő közigazgatás lehetetlen — megmaradna; nem esekélyebb szerencsétlenségnek tartanók azt, ha oly hivatalnoki kar creáltatnék, mely végelemzésben nem lenne más, mint politikai eszköz a mindenkori kormányok kezében, azaz kortes, minek a hivatalos tekintély tönkre tétele nélkül a hivatalnoknak lennie nem is szabad. A kormányok változnak; az államérdek s az azt egyedül biztosító közmorálnak öröknek kell lennie. A hivatalnok — bárkinek ajánlatára neveztetett is ki, elvégre nem a kormány, de azzal együtt a nemzet szolgálja. Megkövetelheti azt, hogy a törvények korlátain belül politikai meggyőződését megtarthassa. A kormány ismét megkövetelheti azt, hogy e meggyőződését másként, mint szavazatával ellene ne használhassa föl; de viszont a hivatalos hatalmat a hivatalnoknak sem szabad a kormány mellett fölhasználnia. Mi ennek követelését sem a mostani, sem a jövő kormányokról nem föltételezzük, sőt megvalljuk az efféle hangzatos vádakkal való dobálódzást nem tekintjük egyébnek, mint megengedett, de semmivel nem bizonyított pártkorteskedésnek, melynek éle azonban veszedelmes kétélű; azonban az elvi lehetőség nem lévén absolute kizárva: mulhatatlanul szükségesnek tartjuk azt, hogy a hivatalnok fölött első sorban a főispán elnöktele alatt egy vegyes elsőfolyamodású, in supremo foro pedig egy a kormánytól teljesen független legfőbb közigazgatási bíróság ítéljen még pedig ne csak formailag, de in merito is.

Bármint alakítsák is azonban át a közigazgatást államivá; bizonyos irányban az eddig követett praxissal okvetlen szakítani fog kelleni. Nagyon sokat irnak most; s annál kevesebbet csinálnak. Bármint — mondjanak is a doctrinaierek — a közigazgatásnál a renden kívül fő dolog a gyors és pontos végrehajtás. Vannak bizonyos ügyek, melyeket a bureauból intézni lehetetlen. ismét olyanok — sőt csaknem valamennyi ilyen — melyeknek miként történt végrehajásáról csak a helyszínen lehet meggyőződni. Ugyanis lássák el bár a közigazgatás ügyeit kinevezett hivatalnokok, avagy választott tisztviselők — a közigazgatási hivataloknak jó részben ambulatorie kell működniök. A jövőben pedig nem szabad ezélnak lennie annak, hogy a végre nem hajtott rendeleteket rizsma számra gyűjtsék a sajtáru-

soknak. Mint volt közigazgatási tisztviselő jól tudom azt, hogy a bureau-munka egészben el nem kerülhető, Azonban seholy sem áll oly esalhatatlanul, mint éppen a közigazgatásnál azon tétel, hogy: keveset irni, sokat tenni. Minden más rendszer lehet genialis; de mennél confortabb, — annál ártalmasabb is.

Nem tartanók részünkről azt sem tanácsosnak, sem üdvösnek, hogy a közigazgatási hivatalnokok szerte szét szórassanak imminens szükség nélkül az országban. A közigazgatás mint államérdek tökéletesen egyenértékű az igazságszolgáltatással. Mindazáltal a kettő között lényeges különbség van. A tartozás, a bűn ugyanaz mindenütt, Ázsiában s Biharban ugyanazon imputáció, ugyanazon § alá esik; míg az administrációnál vidékenként, mondhatnók megyénként oly speciális viszonyok fordulnak elő, melyeket a ki ezeket nem ösmeri, vagy nem, vagy csak hosszú tanulmány után értheti meg, mi nem nagyon válik a köz hasznára. Az emberek és különleges viszonyok ösmerete nagy előnye a közigazgatásnál. Ugyanezért jövőre is lehetőleg megyebelieket szeretnénk a közigazgatásnál látni.

Okvetlenül elkerülhetetlen — minek hiánya eddig is nagyon érezhető volt — egy szolgálati pragmatica kidolgozása.

Nagyon csalódnék az, a ki azt hinné, hogy a közigazgatás államosítása csupán annyiból áll: „kinevezett hivatalnokok, választott tisztviselők helyett“ kétségtelenül ebben culmiál e dolog. Mielőtt azonban ide jutnánk, számtalan a megdolandó kérdés.

A szegény ügyről — egyesületi jogról — tűzrendőrségről, — lelencügyről nem szólunk itt. Legyen vagy nem állami közigazgatás, ezekről intézkedni már eddigelé is életszükség lett volna.

Szólnunk kell azonban az árvaügyről. Nagy s vitás kérdés az: meghagyassék-e ez a törvényhatóságoknak vagy áthelyezendő a törvényszékhez? Fontos argumentumok szólnak mind a két oldal mellett. Mi helyesebbnek látnók az utóbbi utat; de nem látunk abban sem szerencsétlenséget, ha a törvényhatóságok kezében marad. Nem pedig azért, mivel ezen ügy utolsó szálat belenyulnak a községekbe, s az árvaügy nálunk tulajdonképen nem azért volt árva, mivel az árvaszékek kezelték, — de mivel mostani községi rendszerünk mellett sem a megye, sem a törvényszék nem lett volna képes kint teljesen kívánat szerint eljárni.

Jövőre azonban ez nem is képzelhető másként — nemesak a megyei administráció, de a községek is — s nagy kérdés nem-e ennek amazt megelőzőleg? mindenesetre államosítani fog kelleni. Nézetünk szerint meg kell annak szünnie, hogy — bocsánatot ez erős kifejezésért — minden rongy község, mivel az hátramoszditója lenne a közigazgatásnak s kénytelen legyen az lenni, mivel nincs intelligentiája a bíróságra, vagy ha lenne is 60—150 frtért arra való embert kapni nem lehet. Mi azt hisszük, hogy jövőre a kisközségek helyére községesoportok jönnek, úgy értelmezve, hogy a mely község legalább 2500—3000 lakossal nem bír, az a közigazgatás mintájára községi csoportba osztatik be s közös bírókat, kit természetesen ép úgy, mint a körjegyzőt ki fognak élethossziglan nevezni. A főispán-e vagy kiesoda? ez mellékes kérdés Ezeknek a községi képviseletek ellenőrzése mellett a főszolgabíró alá kell rendeltetniök. Így az állam s községek felelős s képesített egyéneket nyernek s a csoportosítás által talán az állam lényeges megterhelhetése nélkül, vagy ha ez nem menne is — a rendben, qualificációban meg lenne az aequivalens.

Nem hagyható figyelmen kívül azon körülmény sem, hogy a közigazgatás rendezésénél szóba kell jönniök a territorialis viszonyoknak is.

Egészen új beosztást látnak-e szükségesnek a megyék közt? nem tudhatjuk. Nézetünk ez lenne. Azonban, ha eddig nem mennének is; okvetlen a hydro- s orographiai, s az ezen apró enclavék miatt, melyek folytán némely megye községeivel csak más törvényhatóság területén által közlekedhetik, változásoknak kell történniök. Nagyon megfontolandó kérdés az is: vajjon nem lenne-e észszerű combinative rendezni a törvényhatóságok területét a törvényszékek állandó székhelyeivel? Erre azonban talán még a statisztikai adatok sincsennek meg? A járásokat azonban multhatlanul észszerűen kell beosztani, még pedig tekintettel a járásban létező járásbírósi s pénzügyi székhelyekre.

Mindezen szempontból, de meg főképen azért is, mivel a közigazgatás államosításának gyakorlati keresztülvitele aligha lesz könnyebb feladat, mint annak törvényhozási megállapítása, s mivel ennél első sorban a teendők a főispán vállain fognak nyugodni, s ezek ennek teljes szakértéséért, munkabírását s a viszonyok apróra való ösmeretét föltételezik; a kormánynak a kinevezendő főispánokat jövőre mindezen irányban alaposan kell mérlegelnie. Ha már az illető nem is bírna gyakorlati közigazgatási ösmeretekkel; legalább elengedhetlen az, hogy e téren elméletileg tüzetesen foglalkozott legyen a közigazgatással. Mindenki természetesen fogja találni jövőben is, hogy a kormány főispánjait hívei sorából választja meg. De boesánat e leplezetlen őszinteségért! az, hogy valaki nem volt képviselő, ép oly kevésbé disqualificálhat bárkit is, mint a hogy az, hogy valaki mint képviselő — bizonyosan meggyőződése szerint — jól szavazott, egymagában edes kevés qualificáció a főispánságra. Kétségtelenül gentlemannek kell a főispánnak is lennie; de e mellett az első sorban hivatalnok s elsősorban ismét az államé s csak másodsorban az esetleges kormányé, mint az államhatalom időszertintú mandatariusáé. A főispánnak nem feladata ugyan épen a közigazgatás Schulmeisterének lennie; de viszont nem szabad a főispánnak a közigazgatást főispán korában tanulnia kezdeni, midőn épen azért főispán, hogy a közigazgatást legalább vezetni képes legyen. Megengedjük, hogy efféle kinevezés eddigelé is legfelebb, mint ritka kivétel fordult elő. Jövőben azonban, midőn a főispánból már csak a cím maradt méltóság, minden egyéb azonban munkakerő s munkaképesség, ez csak a közügy tetemes kárára történhetnék csak.

Ezek lennének szerény nézetünk szerint a sarkalatos elvi szempontok s ezek bizonyára megfelelénének a nemzet géniusának.

Részletekbe, hogy p. o. miként állapíttassék meg a főszolgabíró s szolgabíró correlációja, a modern administráció ezen classicus kerékkötője s több efféle kedélyes javítandó esetekbe — bármily kecsesgató lenne is — nem boesájkozunk. Űzikkünk ugyanis akarunk ellenére túlhosszúra nyullott.

Csupán még egyet. Ugy hírlík, hogy a kormány egy tisztujtást még minden áron meg akar ejteni. Minden annyiszor incriminált kormánypartiságunk dacára, nem tartozunk azon szerezések közé, kik be vannak a kormány intentionába avatva. Azt azonban kénytelenek vagyunk bevallani, hogy ebbeli szándékát véges polgári eszünkkel megérteni teljességgel nem bírjuk. — Így vagy úgy, egy bizonyos, hogy a tisztviselőválasztás jogának lélekharangja meg van huzva, s az első esendítést valószínűleg Nagyváradon in optima forma meg fogjuk hallani. Ha már meg van a halálraitelt; jobb a végtisztességet megtenni ma, mint holnap.

A legsimább, legmegnyugtatóbb, minden oldalra legtermészetesebb megoldás nézetünk szerint a provisórium lenne. Bármikor vállljék is a törvény törvénynyé; a kormánynak egyelőre úgy is át kell vennie a talált anyagot. A választás olyféle megejtését, hogy az bizonytalan tartamra történjék, ezer méltányos érdek s a jelenlegi törvény érintése miatt a legszerencsétlenebb conceptionnak tartanók. Lehet, hogy ez az esetlegesen kimaradók jogos érdekeinek látszólagos méltánylásával történjék. De mit nyernének ezzel különösen az ujonválasztottak? — Nyugdijra semmi normativum szerint igényük nem lehetne. Legfeljebb egy-két évi szolgálatért pedig az államkincstárt egy csomó Abfertigunggal terhelni legalább is scrupulósus feladat. — Ha pedig — legalább ad interim — a mint át kell vennie, egyelőre akkor, a mikor a talált anyagot átveszi a kormány; ugyan mi a lényeges különbség a között, hogy hat év előtt, avagy most választattak az illetők? Azt hiáni, hogy ezen utolsó választással mind kiesik a használhatatlan anyag s a kormány csupa mintapéldányt kap — legszelidebben szólva — erős illusió. Az azonban bizonyos, hogy jövőben — habár sok munkával s felelősséggel járó — de egyuttal jól dotált s

biztosított kenyérpálya lesz a közigazgatási hivatal, s ezért valószínűleg — annyival inkább, mivel a ki megválasztatik, minden valószínűség szerint meg is fog tartatni — választás esetén sokan fognak konkurrálni. Így a nélkül, hogy qualitätsba a köz sokat nyerhetne (sőt kérdés az is, hogy ha nyerne, az átalakításnál nyereség lenne-e egy nagyszámu gyakorlatlan elem?) Annyival inkább, mert helyes rendszer mellett, — mely meg fogja az illető urakkal értetni azt, hogy kötelességük hű és pontos teljesítése mellett ők ugyan elmozdíthatlanok s függetlenek lesznek le és fölfelé, de azért nem lesznek urak, hanem éjjel és nappal az állam és a közönség szolgálói, — a mai átlag is jóval jobb a hírenél; — ok nélkül fölzavartatnék a családok s a társadalom békéje s nyugalalma, a mire — éppen a közelmúlt sajnos tapasztalatain okulva — sem az országnak valami nagy szüksége nincs: sem pedig a kormány általunk egyenként s összeségekben nagyrabecsült tagjainak különösen nem lehet.

Midőn mindezeket azon jognál fogva, melylyel közérdekű kérdésekhez hozzászóllani minden honpolgár jogosítva van, falusi magányunkban leirtuk: bizonyosan nem sok újat mondtunk. De ha — legalább szülőmegyénkben — a gondolkodásra némi anyagot szolgáltatunk: ezélunkat elértük.

Hauván, 1889. szeptember 25-én.

Hanvay Zoltán.

A Rimaszombatban 1889 évi október hó 18. és 19-ik napján tartandó megyebizottsági közgyűlés tárgysorozata:

1. Alispáni jelentés a megye közigazgatási állapotról.
2. A vármegye közigazgatási-, árva-, és gyámhatósági kiadásait előirányzó, 1890-ik évre szóló költségvetés.
3. A magyar nyelv sikeres tanítása körül legtöbb érdemeket szerzett megyebeli néptanítók között, a vármegyei nemzeti pénztárból, valamint Faji Pály Gusztáv-féle alapítvány kamataiból kiosztandó jutalom-díjak tárgyában beadott bizottsági előterjesztés.
4. Belügyi miniszteri rendelet a vármegye pelszici székháza eladásának jóváhagyása tárgyában.
5. Belügyi miniszteri rendelet a magyar földterhmentesítési kötvények kamatozása tárgyában.
6. Belügyi miniszteri rendelet a megyeházi pénztári tartalék-alap 1888. évi számadásainak jóváhagyása iránt.
7. Belügyi miniszteri rendelet a pénzbírságok, rendi büntetések hová fordítása iránt alkotott szabályrendelet jóváhagyása tárgyában.
8. Kereskedelmiügyi miniszteri rendelet a Csötörtökhely-káposztafalvi utvonál kiépítése tárgyában.
9. Kereskedelmiügyi miniszteri rendelet a tiszolczipoprádi ut fenntartási költségeire kiadott összegek érdemében.
10. Pest-Pilis-Solt és Kiskun vármegye közönségének átirata a „Mátyás király szobor“ felállítás érdekében.
11. Kolozsvár szab. kir. város meghívója, a Hunyady Mátyás emléktábla leleplezési ünnepélyére.
12. Sopron vármegye alispánja által, a „Sopron vármegye története“ című műre vonatkozólag megküldött előfizetési felhívás.
13. Torda város monographiája.
14. A vármegye részére 1889/90. évre szükség-lendő tűzifa szállítása iránt megkötött szerződés.
15. A vármegyei közigazgatási bizottságnak a folyó év 1-ső feléről szerkesztett jelentése.
16. A vármegyei számon-kérő-szék ülésének a folyó év 2-ik negyedéről szóló jegyzőkönyve.
17. Alispáni-jelentés a vármegyei pénztárak havi vizsgálatainak eredményéről.
18. Szolgabírói jelentés a Kurinecz-pusztai vicinális ut karbahozatala tárgyában.
19. Szolgabírói jelentés Rakottás község rét birtokának tulajdonjoga kérdésében.
20. Szolgabírói jelentés a nagy-rőzei járás tüzrendészeti állapota tárgyában.
21. Szolgabírói jelentés a bakos-töréki körjegyző fizetésének felemelése tárgyában.
22. A kir. államépítészeti hivatal előterjesztése, a folyó évi közmunka átvételéhez biztosok kiküldése iránt.
23. Várnér község kérvénye a közmunka kivetés szabályozása tárgyában.
24. Csetnek község kérvénye az 1885. évi hátralékos közmunkájának leszállítása iránt.
25. Rimaszombat város előterjesztése, állatorvosi állomás rendszeresítése tárgyában.
26. Rimaszombat város előterjesztése a községi fiúiskola segéd-tanítója 150 frt többlet fizetésének rendszeresítése iránt.
27. Kóvova község és Gróf Forgách Erzsébet között a községi pótadó mérvének megállapítása iránt kötött egyezség jóváhagyása érdemében betérjesztett szolgabírói vélemény.
28. Megyei tisztí főügyész jelentései a Hubó és Jéne községi telekkönyvek kiigazítása tárgyában.
29. Megyei központi árvaszék átirata Fükő Pálné kórházi gyógyköltségeinek elengedése tárgyában.
30. Özv. Thuránszky Amanduszné kérvénye, fiának a rimaszombati földmives iskolánál lévő alapítványi helyre leendő kineveztetése iránt.
31. Káposztási Imre kérvénye, a megyei pótadók fizetésének kötelezettsége alól való felmentéséért.
32. Megyei levéltárnok jelentése, a megyei szabályrendeletek gyűjteménye tárgyában.
33. Szolgabírói jelentés, Klenőcz község 1877—1879. és 1885. évi számadásai tárgyában.
34. Számvevősegi jelentések a megyebeli községek számadásainak vizsgálata tárgyában.
35. Több rendbeli — a vármegyei gyógyalaphól előlegezett, szegénység okából behajthatlan kórházi ápolási költségek törlésbe hozatala.

36. Priester Izidor orvostudori oklevelének kihirdetése.

Ezekon kívül még több, a közgyűlés hatánapjág beérkezendő, s közgyűlési elintéztést igénylő ügyek.

Kelt Rimaszombatban 1889. évi október hó 4-én.

Kiadta: Draskovich Gábor, m. kiadó.

Néhány szó a tornázásról.

A rimaszombati egyesült prot. főgymnásium igazgató-választmányja egy rég érzett hiányon segített akkor, midőn a vezetése alatt álló tanintézetet egy díszes, a kor kívánalmainak megfelelő tornaesernokkal egészítette ki. A díszes, valóban templomszerű épület Kalla Mihály és Soós Ferencz helybeli építész műve, mely nemcsak teljes szakavatottságról, de a szépízlés iránti nem kis érzékről tanuskodik. Ugy, hogy midőn Juraskó Jakab m. kir. állami főmérnök, ki az építést szives volt figyelemmel kísérni, felülvizsgálta, teljes meglegedését fejezte ki az épület biztonságára, izléses kiállítására és észszerűségére nézve.

Mi, a kik tudjuk, hogy minő talajon áll ez épület s mennyi szakavatottságot kívánt különösen az alapfalazat biztosítása, nem kevés elismeréssel adozunk egy a fentnevezett építésznek, mint az építész ellenőrzésére felkért s a kérelemnek önzetlen jószívűséggel engedő főmérnöknek.

A belső berendezés teljesen megfelel a külsőnek. Nincs abban semmi, mi fölösleges; nincs a mi az összhangot megzavarná; de van benne minden, mi a testi erő fokozott mérvű kifejlesztésére szükséges. És ezen szerek akként vannak elhelyezve, hogy pár perc alatt az egész helyiség egy teljesen szabad nagyteremmé alakítható át minden nehézség nélkül akár színelőadások, akár táncmultságok tartására, mert e terem a „Három-Rózsá“ nagy terménél 10, a megyeház gyűlés terménél 4 □ méterrel nagyobb, így a legtágasabb zárt helyiség ez idő szerint városban.

A tornaesernok tehát meg van: felszerelése messze földön ritkítja párját, s a közeljövőben fel leend szerelve vívőeszközökkel is, hogy a kor kívánalmait még ez irányban is kielégíthesse.

A tér, az eszközök rendelkezésünkre állanak, azonban ezek kihasználására volna egy pár szavunk.

Igen jól tudjuk, hogy most már a gymnásiumi ifjuság és a községi fiúiskola felsőbb osztályainak tagjai az említett helyen szakszerűen fognak taníttatni, de mi fog történni a többi tanintézetekkel? Résztvehetnek-e ezek is; ha igen, mily föltételek mellett? Mert azt kívánni nem lehet, hogy a 6200 frtba került épületet és felszerelést más tanintézetek számára is átengedje a gymnásium igazgatósága minden kárpótlás nélkül, különösen akkor, midőn a város által e célra díj nélkül boesájtott 74650 drb téglán kívül semmiféle segélyt nem nyervén, kénytelen volt ez összeget saját alaptökejéből kölcsönképen előlegezni.

E kérdés szerintünk ehető s bizonyára, gyors megoldást igénylő.

De van még szerintünk egy más kérdés is, mely épen városunk művelt közönségét érdeklí leginkább.

Ugyanis ma már, midőn a „nobile officium“ korszaka lejárt, midőn a hivatal, — legyen az állami vagy közigazgatási és más körü, — nem méltóság többé, hanem kimért munkakör, mely a munkásnak idejét reggeltől estig igénybe veszi, s így az e téren működők a hivatalszoba asztalához lánczolva kénytelenek dolgoikat végezni egyik napról a másikra folytonosan; s kik, ha szórakozni akarnak, különösen esős időben, kénytelenek egyes költséges, de a test edzésére, a lelki tehetségek rugékonyságának épségben tartására legkevésbé sem alkalmas helyeket keresni fel, mi pedig test- és lélekölő egyaránt. Ezekon segíteni itt van a kínálkozó alkalom. — Szerveskedjenek azok, kik azt akarják, hogy ép testükben ép lelkük legyen; keressék meg mint athetikai klub a gymnásium igazgató-választmányát, hogy meghatározott havi díjért az esti órákban, mikor már a növendékek az iskola épületből eltávoztak, engedné át tornaesernokát minden nap. — Az ekként befolyó összeg egy része a szerek karbantartása, más része világi-tás-és tisztogatásra, harmadik része pedig azon összeg törlesztésére lenne fordítandó, melyet az igazgató-választmány az épület emelése és felszerelésére kölcsönözni volt kénytelen.

Görögország addig volt legyőzhetetlen, míg a lelki-tehetségek kiképzése mellett nem hanyagolta el a testet sem; mi is akkor leszünk munkabírók, ha minden alkalmat felhasználunk arra, hogy „mens sana sit in corpore sano!“ Cs—s.

A §. átka.

Vala egy üst egy néminemű egy bizonyos helyiségben. . . . Az üstök ama fajtájából, mely — modern magyarsággal szólva — a „szesziföldék“-ben szokott használtatni főző kazánul. Vétetett anno 18 . . . régen, még a jobbágy világban, tulajdonát képezte egy erkölcsi testületnek oly vidéken, hol a háladálos gyümölcsfák minden évben meghozták több kevesebb mennyiségben termésüket, melyeknek fölöslegéből azután rendszerint jutott egy kevés munkaanyag ama bizonyos főzőkazánnak is. Mert ha az anyjok készített tételre való aszalványt, lepénybe való lekvárt, s jutott még eladóra is az áldásból, csak kell az apjoknak is sziverősítő? . . . Így szolgálta hát több éveken át a helység egyetlen üstje az apjokok jogos érdekeit. Nem esuda, ha a sok jogos érdekek kielégítését immáron ő is megunta, hiába kalapálgatta, fölözgatta oldalát, fenekét Samu kovács, szivárgott esepegett az apjok — gondal örözt — bujfelejtőnek valója! Mig végre szép közmegegyezéssel kimondattat a vén hű szolgára, hogy „el kell adni“.

Jelentkeztek a vevők egyik a másik után, az emberiség azon fajtából, a kiknek kezei közt a sár is arannyá válik. Forgatták, kopogtatták az öreg edényt, mig egyszer, hogy hogy nem . . . „a főzőkazánon alkalmazott hivatalos zár zsinagye megsértetett“.

Lón általános zavar, nagy álmélkodás. . . . Quid hoc? Mi a teendő a mostani §-os világban? Azonnal jelentendő-e a pénzügyi hatóságnak? De ki menjen, hogy menjen s mikor a városba? Mig így tart a komoly megfontoltság — mint deus ex machina — jön egy financez, pardon . . . két csillagos pénzügyi közeg — szemlésképe vagy vigyázó, al-e vagy fő, a chargeja nem lett constatalható — a ki argusi szemekkel megpillantván a zártörést,

nosza tollat ragad, s másfél árkus papiron jegyzőkönyve-
ve jelentést ad be felettes hatóságának, a honnan kis idő
mulva kiküldetik egy másik „pénzügyi közeg” azon kijele-
ntéssel, mely szerint késedelem nélkül 5 frt pénzbírság
fizetendő! Általános elszórnálkodás, mely megbotránko-
zás . . . kemény protestálás . . . kimondatik a merész
„nem fizetünk” az indokolásokkal egyetemben.

Ami második pénzügyi jegyzék ismét tollat vesz, ki-
hallgat, másfél árkus papiron jegyzőkönyves jelentést tesz
a felettes hatóságnak. Következik a felettes hatósághoz
való beidőzés, hol ismét tollat ragadnak, kihallgatnak, s
a felettes hatóságnak jelentést tesznek. Innét ismét
leírni mely szerint az 18. évi . . . -cz. . . §-a értelmében
az 5 frt bírságpénzt csakugyan meg kell fizetni stb.

E „végzés” ellen apellátá menesztetik a legfelette-
sebb hatósághoz, a holott is majd az ultimo ratió kimon-
datik. Mi közben Kázmér papuesához hasonló — sok bajt
okozó — mint ócska réz — eladatik oly áron, hogy alig
fedezze a fuvar s az „egyéb költségeket”. Hátha még a
bírságot is meg kell fizetni? . . . Ki itt a hibás? az
úst? ő régi szolga, mit tehet róla, ha öreg bordája betör-
ött. A vásárlók? Nem látták rajta a feliratot „vigyázz”.
A tulajdonosok? Azok be akarták jelenteni a hibát; de
megelőztették. A tulbuzgó finantz? Hhja . . . annak
kötelessége anglus orral rendelkezni. A felettes hatósá-
gok? Ók a jelentés szerint járnak el! . . .

Ki itt a hibás? a §. Mert kellemetlenséget, kárt,
vesztést okoz azoknak, kiknek a törvény szegése és ki-
játszása nem kenyerök.

Levelezés.

* * 1889. okt. 4.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Gömörvármegye legtöbb adót fizető bizottsági tag-
jainak névjegyzéke az 1890-ik évre megjelent. — A
„Gömör-Kishont” is közölte, azoknak kedvéért, a kik nem
olvashatták a megye székházának kapuján s nem gyö-
nyörködhetnek a földbirtokos, az ügyvéd, az orvos, a ke-
reskedő, a lelkész, no meg „földmives”-virilisták névsor-
rában. — Meglehetősen érdeklődéssel olvostam a hosszú és
tekintélyes névsort, a melyből megtudhatja már most a
közönség, nevezetesen a megyei tisztviselői kar, hogy a
választott megyebizottsági tagok mellett, a legközelebbi
megyei tisztújításkor, mely kétségkívül meg fog tartatni,
kik fognak választani és dönteni nem egy tisztviselő és
esalád sorsa, lehet — tekintettel a megyei hivatalok álla-
mosítására, a mikor, ugy gondolom s az volna az igazság,
azon tisztviselőknél legnagyobb része fog kineveztetni,
mely a legközelebbi tisztújításkor megválasztatni fog, —
egész jövője felett.

Ez ügyet azonban most hagyjuk abban; lehet, hogy
később rá kerül a sor.

Csupán egy, a megyei legtöbb adót fizető bizottsági
tagok megjelent névjegyzékében foglalt, meglehetősen vas-
tag hibára és tévedésre vagyok bátor az egyéni jog, a hi-
vatalbeli tisztesség és igazság érdekében felhívni azoknak
a figyelmét, kik a névjegyzéket összeállítani szokták. Te-
szem ezt azért is, mert a dolog kissé nevelésnek és
megbotránkoztatónak látszik azok előtt, a kik kinek-
kinek megadják azt, a mi az övé. — A „suum cuique” most
is fennáll. — De mert a dolog már ismételve történik,
annyival inkább szükséges a felszólalás.

A névjegyzékekben a többi közt ugyanis ott áll a
Kollár János neve, a ki foglalkozásra nézve — a névjegy-
zék szerint — „földmives” s állítólag 226 frt 62 kr. adót
fizet. — E virilista, ugy gondolom, nem Kollár János
földmives, hanem Kollár János hrussói ev. lelkész és
földbirtokos, mert tudtommal a megyében ily ne-
vű legtöbb adót fizető megyebizottsági tag nincs, tehát a
földmives ő volna.

Hogy miként jutott nevezett lelkész ur a névjegy-
zékben ezen öt különösen megtisztelő kitüntetéshez, mert
engedelmet kérek, én a „földmives” alatt nem diploma-
tikus, intelligens embert, lelkész, ügyvéd, orvos, vagy
földbirtokos virilistát, hanem egyszerűen közönséges pa-
raszt embert — szoktam érteni, s ugy hiszem ugy ér-
ti mindenki, nem tudom. — Annyi bizonyos, hogy földbir-
tokos — ur és földmives — paraszt ember közt nagy a
külömbőség, s hogy ennél fogva vastag hiba és nagy té-
vedés egy diplomatikus intelligens ev. lelkész, földbirtokos,
közönséges földmivelő, paraszt osztály kategóriájába so-
rozni, s igazságtalan dolog akkor, a mikor a névjegyzék-
ben megnevezett más vallású virilistáknak: róm. kath.
vagy ref. lelkésznek megadjatik az őket megillető jel-
lemzés: „róm. kath. lelkész,” „ref. pap” stb., a mint a né-
vjegyzékben olvastuk.

No hiszen szépen vagyunk, — szegény lutheránus
lelkészek!

Megyénkben talán ennek az egyetlen lutheránus
papnak kedvezett annyira a gondviselés, hogy esekély papi
fizetése, de szorgalmas munkássága, nagy fáradsága, kitar-
tása s időnkben mindenképp megkívánt jó gazdálkodás
mellett önmaga által szerzett némi földbirtok, vagyon után
juthatott a virilisták közé, 226 frtot fizet, s ime ebből az
egyetlenből is — egyszerre a (névjegyzékben) „földmivelő”
ember lett.

Kívánatos volna, ha ott, a vármegye házában, kissé
jobban vigyáznának az ilyen hibákra, a melyek ha valaki
előtt esekélyeknek látszanak is lenni, másoknak mosolyra
és megbotránkozásra adnak alkalmat, mikor t. i. egy dip-
lomatikus, intelligens ev. lelkész és földbirtokos közönsé-
ges földmivelő ember osztályába soroztaik.

Ezt ajánljuk az illető vármegyeházi urak becses
figyelmébe!
Egy megyebizottsági tag.

Budapesti levél.

A zónatarifa által okozott élenkebb utazási kedv,
minden bizonnal nagyobb hasznára van a fővárosnak
mint az egyes vidéki városoknak. Ez azonban nem is le-
het másképp, mert az ország központja a főváros, hol
mindent olesón és ezelszerien bevásárolhatunk és jól
értékesíthetjük termésünket vagy egyéb eladni valóinkat.
A vidékekre nézve tehát kétségkívül jó befektetésnek
mondható az utiköltség ezimén elfogyott pénz, mert a
fővárosban sokat lehet tapasztalni és látni aránylag rövid
idő alatt és a mi a földolg, mindenki szükségleteit
kivánása szerint fedezheti. Bevásárlásainknál azonban
csak jó hírű üzleteket keressünk fel. Néhány ilyen meg-
bízható céget a közönség szíves figyelmébe ajánlani,
ezéjla jelen sorainknak.

Az üvegáru-üzletek közt kiválóan ajánlhatjuk Zahn J.

Gy. örököse k. szab. zlatnói üvegáruk raktárát Károly-körut
9. szám alatt. Mindennemű üvegáruk a legszebb kiállítás-
ban, valamint a giesshübeli porcellán és hollóházai kö-
edény gyárak gyártmányai találhatók fenti céz egy nagy
raktárhelyiségekben. A Zahn J. György örökösei cézget
a bekövetkezendő időnyre tehát különösen figyelmébe
ajánljuk a t. bevásárló közönségnek. Levélbeli megrendel-
sek gyorsan és pontosan eszközöltetnek, árjegyzékek in-
gyen és bérmentve küldetnek.

Csipke és vegytisztító intézet Lohr Mária ezeltől
Kronfusz. Főüzlet: Budapestben Ferenciek-tere 4. szám,
fiók-üzletek: váci-utca 12. sz. földszint és Andrási-ut
16. sz. alatt. Mindennemű csipke, bárony, selyem, posztó,
kalap, szalag stb., női ruha fejte és fejtellenül győileg
tisztították mérsékelt ár mellett.

Uj aranyozó megjelent, melylyel mindenki moshat
és ujjaaranyozhat elavult tűkör- és kép-rámát, szobrot,
virágasztalt stb. üvegje cesettel 80 kr. Megrendelhető
Kertész Tódornál, Dorottya-utca 1. szám, Budapestben

A hangszeriparban, kétségtelenül a legelső helyek
egyikét foglalja el Schunda Venczel József es. kir. udvari
szállító (magyar-utca 26. sz.) hangszergyára, melyben
nagyban készítettnek mindenféle réz- és fafuvó, vonó és
fűtőhangszerek, továbbá a híressé vált és gyönyörű hangu,
felülmulthatatlan pedálzimbalmái is. Schunda a pedál-
zimbalmó feltalója, elévülhetetlen érdemet szerzett magá-
nak nemcsak azáltal, hogy a hangszert ugy a főuri
szalonokban, mint a polgárházában itthon, sőt a kül-
földön is ismertté és kedveltté tette, hanem azáltal is,
mert mintaszertü gyára díszteré válik a magyar iparnak.
Ez iparág terén szerzett érdemeit nemcsak számos kiál-
lítás, köztük a párisi, bécsi és budapesti ismerte el első
rendű kitüntetésekkel, hanem ő Felsője a király is, ki, mi-
után már korábban arany érdemkereszttel és a koronás
arany érdemkereszttel tüntette ki, az 1885. évi orsz. kiál-
lítás alkalmából legmagasabb elismerését nyilvánította,
legutóbb legmagasabb kegye jelöl: Ferenc József rend
lovagjává nevezte ki. Schunda mindenféle hangszerei
nemesak a belföldön elterjedésnek, de a külföldön is
nagy kivételnek örvendenek. A pedálzimbalmó külföldön
elterjedését köszönheti a kitűnő zimbalmó iskolának,
melyekből Schunda már több füzetet kiadott. Gazdag
választéku raktárt tart mindennemű húrok és hangszer
alkatrészekből. Használt hangszereket javítás vagy be-
cserélés végett elfogad. Árjegyzéket bérmentve küld.

Helybeli hírek.

Olvasóinkhoz. Az uj évnegyed alkalmából
felkérjük lapunk tisztelt olvasóit, hogy a lap
további járátása iránt megrendelésük, illetve az
előfizetési összeg beküldésével intézkedni szíves-
kedjenek. — Az előfizetési pénzek beküldésekor
kérjük világosan megjegyezni, mely időre szól a
beküldött összeg. — Az előfizetés egy évre 4 frt,
negyedévre 1 frt.

A „Gömör-Kishont” kiadóhivatala.

Október 6-ikát a rimaszombati egyesült prot. fő-
gymnasium önképző-köre kegyeletteljesen ünnepelte meg.
Az ünnepség d. e. 11 órakor a gymnasium helyiségében
tartott, a tanuló ifjuság a himnusszal kezdte meg s
Bodor István tanár, mint elnök alkalomszerien fejtegette
az ifjuság előtt ama küzdelem főbb vonásait, melynek
katasztrófája 40 éve lepte meg a világot, tanúságu azon
eszmét vonta ki, hogy lehetünk bár korra, nyelvre és val-
lásra különbözök, lehetnek közöttünk elvi eltérések, de
ha bennünket az önzetlen honszeretet egyesít, esodákat
tehetünk ma is. Szabó László ifjusági elnök alkalmi imá-
jának elhangzása után Baksay Dező mutatta be Battyány
Lajosnak sikerült életrajzát, Jaczko Pál pedig az október
6-ikának jelentőségét fejtegette. Szavatokkal emelték az
ünnep fényét Csapó János és Hreeska László. — Az
ünnepséget a szózat eléneklése zárta be. Bizony-bizony
nem ártana, ha jövőre ez is, mint a márcz. 15-iki ün-
népség nyilvánosan tartatnék, hogy az önérzetes ifjuságnak
alkalom nyujtatnék a történelem példáin okulni s korán
megtanulhatnák, hogy nem csak élni, de ha kell meg-
halni is készek legyenek a hazáért.

Fegyelmi ügy. Azon fegyelmi ügyben, mely Szabó
György, városunk érdemes polgármestere ellen saját ké-
relmére indított a helyben megjelenő „Gömöri Hírlap”-
ban közölt azon hir folytán, mely a polgármestert hamis
okirat készítésével és kiadásával vádolta, az alispáni hi-
vatal mint első foku fegyelmi hatósághoz a m. tisztü ügyész
már betérjesztette jelentését, melyben az imént említett
vádakat alaptalanoknak, fegyelmi eljárás indítására alkalmatlanoknak s ebből folyólag a megindított ügyet beszü-
ntetendőnek véleményezi. Az ügy e napokban kerül első
foku elbírálás alá.

Áthelyezés. Ibrányi Mihályt, a szabadka: méntelep-
osztály derék hadnagyát, ő felsője szolgálatára a jász-
berényi honvédszázad ezredhez helyezte át.

Kottasch Reszó, a helybeli protestans egyesült fő-
gymn. tanára a napokban fejezett be egy szép tanulmányt
„A római nőkről és társadalomról” ezimel. Volt alkalm-
unk látni a szép munkát, mely messze vidéken híressé
teszi szerzőjét. Különbön már egy reszlet jelent is meg
belőle s általános elismerés és figyelem tárgyát képezte
szakkörökön kívül is. Az utolsó simítást épen most teszi
meg, a nagy szorgalomra valló művön. Nekünk is lesz
szerenésnk belőle egy reszletet közölni.

A tombolaestre, melyet a helybeli nőegyesület
v. sz. vonatlatlan f. évi november 30-án, András napján
tart meg, a lelkes és buzgó hölgyek tegnapelőt é t. nap
igen sok érdekes és értékes tárgyat gyűjtöttek. A sz. vs
adakozók neveit a jövő héten közöljük a szorgalmas gyű-
jtőgötök megnevezésével együtt.

Uj szabályrendelet. Rimaszombat r. t. város kép-
viselő-testülete az uj vágóhídi szabályrendeletet törvény-
hatósági megerősítés végett az alispáni hivatalhoz felter-
jesztette, s az véleményezés végett Abonyi Pál megyei
tisztü főügyésznek adatott át.

A Jomkipur vagyis a hosszú nap ünnepét ünne-
pelték izraelita polgártársaink mult péntek estétől szomb-
bat estig. Boldjaink nagyobb része ismét bezáródott az
engesztelődés és kibékülés e nagy ünnepén, melynek
az időjárás is kedvezett. Mivel ez alkalomra a vidékről is
számosan jöttek városunkba, az ajtatóskodókkal megtelt a
zsinagóga.

Razzia. Kitűnő erélyről tett tanubizonyoságot reádör-
ségünk hétfőn este. Kapuzárás után razziaát tartott, mely
alkalommal tizenöt, jobbára cselednő került horogra. kik
közül kettőt eltoloncoltak tizenhárom, mint ragályos be-
tegségben szenvedőt, kórházba helyeztek.

Vármegyei ujdonságok.

Ő kir. fensége Fülöp Szász-Coburg-Gotha herceg,
fenséges nejjével, Luiza hercegnővel e hó 7-én reggeli 8
órákor utazott el Pohorelláról Tiszolczon át Vaesra. Velök
utazott bíró Döry is, a herceg adjutánsa, a ki több nap
óta vendége a hercegi párnak. Az elutazásnál megjelen-
tek a vasgyári és erdészeti tisztviselők. A hercegek itteni
időzése alatt gróf Hoyos is tett látogatást a pohorellai
kastélyban. — A szarvasvadászat, melynek kedvéért mula-
tott a herceg Pohorellán, nagyobb eredménnyel járt,
mint a mult évben; négy szép szarvast lött, öcsese Ágost
pedig, a ki még szeptember 25-én elutazott, ötöt. A her-
cegasszony rendszeren kilovagolt vagy kikocsizott, hol
magában, hol fia és báró Döry társaságában. A vadászat
mellett el nem mulasztotta a herceg megnézni a vasgyá-
rakat is; e hó 5-én kikocsizott Vereskőre, hogy lássa a
nemrég fölépült nagy gőzfürészt, hol az erdészeti tiszt-
viselőség fogadta. Megnézte a templot is, melyet ép
most javítanak és festenek. Itt Gazdik Károly plébános
előtt nagy meglepedésének adott kifejezést s megjegyezte,
hogy a templom esinosan fog kinézni. — Ő fenségeik
gyermekei még Pohorellán maradnak. — Megjegyezzük,
hogy a hercegek még szombaton, október 5-én készültek
Budapestre a löversenyekhez, de a portugáli herceg halála
miatt, ki a Coburgoknak rokona, megmásították utitervüket
s így a löversenyen nem fognak részt venni.

Dr. Schopper György, roznnyói megyéspüspök a
napokban somodii nyaralójából Rozsnyóra költözött.

A gömörmegyei közigazgatási bizottság október
havi rendes ülést f. hó 14-ikén tartja meg.

A ludovika-akadémiai ösztöndíjra tudvalevőleg
megyebizottságunk első helyen Kubinyi Lászlót és Kis-
gergely Gyulát ajánlotta, második helyen Szentmiklóssy
Álbint és Máriássy Istvánt. Mint értesülünk az első he-
lyen ajánlottak teljes sikerrel állották ki a felvételi vizgát
s felvették a Buttler-féle alapítványi helyekre.

Járasköri gyűlések. „A gömörmegyei általános
tanító-egylet” rimaszombati járásköre tegnap tartotta öszi
közgyűlését Lükén Czibora István tanító elnöklete alatt,
míg a „Rozsnyói egyházmegyei róm. kath. tanító-egylet”
Várgede-kishonti esperességuleg egyesített köre ma tartja
ülését a helybeli kath. leányiskolában Bahéry János
susányi tanító elnöklete alatt.

Állategészségügyi mizériák. Palm Nándor állami
állatorvos feljelentést tett az alispáni hivatalhoz Rimaszom-
bat és Nagyröcze városok, valamint Kokova, Klenócz,
Balog, Nyústyá, Tiszolcz, Polonka, Csetnek és Vereskő
községek vásárlóberlei ellen, mivel az állatvásárok tar-
tamára és ellenőrzésére állatorvosokat nem alkalmaznak.
Kéri az alispáni hivatal, hogy a nevezett községek vásár-
berleit nagymérvű és huzamos idő óta tartó mulasztásai-
kért sújtsa megfelelő pénzbírsággal, mely az állategész-
ségügyi törvény 153. §-a értelmében 200 frtig terjedhet.
Egyszermind sürgős intézkedést kér a további visszaélések
meggátlására, nehogy ismétlődjenek oly esetek, minő fel-
merült a legközelebb lefolyt rimaszombati vásár alkalmá-
val is, honnan a ragályos körömbetegség, mint a hivatalos
nyomozat megállapította, nagyszámu ipoly-nyitrai marhákra
lett átlpántálva.

Meghívó. A „Gömörmegyei általános tanító-egyesü-
let” tornallyai járásköre f. év október hó 24-én d. e. 9
órákor Sajó-Gömörön az ág. hitv. ev. iskolában tartja meg
öszi gyűlését, melyre ugy az egyesület t. tagjai, mint a
tanúgy barátai tisztelettel meghívattak. A gyűlés tá-
rgyai: 1. Mintaelőadások: a) „Alkotmánytan”-ból, tartja
Farkas Ferenc; b) „Földrajz”-ból, tartja Litkei György;
c) „Irva-olvasás”-ból, tartja Klein Hermann. — 2. A mint-
előadások megbirálása. — 3. Miképen tanítható sikere-
sen a fejbéli számvetés? Ertekezés Mares Jánostól; bírál-
ja Lefkovics Armin. — 4. „Miképen lehetne a nyári óvo-
dákat faluhelyeken is életbe léptetni?” Ertekezés Nagy
Mártontól. — 5. „Miképen lehetne a tanítás idejét célsz-
szerűben beosztani a mezei gazdálkodással foglalkozó ki-
sebb községekben és pusztákon?” Ertekezés Fövenyessy
Bertalántól. — 6. Jelentések 7. Folyó ügyek. 8. Indítvá-
nyok. 9. Az iskola helyiségének és felszerelésének meg-
tekintése. Faluba János, járásköri elnök.

Uj szabályrendelet. A belügyminiszter rendeletileg
hívta fel valamennyi törvényhatóságot, hogy az állategész-
ségügyi törvények alapján ebtartási szabályrendeletet al-
kosson. E szabályrendelet kidolgozására megyénk mult
közgyűlése egy bizottságot választott, melynek tagjai
alispán elnöklete alatt a megyebeli 5 szolgabíró és 5
polgármester, valamint Farkas Abraham gazdasági előadó
és Lukács Géza első aljegyző. Mint hiteles forrásból érte-
sülünk: a szabályrendelet már munkában is van.

Tutajozási és úsztatási engedélyt adott a föld-
mivelési minisztérium Fülöp-Szász-Coburg-Gothai herceg
murányvári uradalmi részére 40 évi időtartamra és pedig
úsztatási engedélyt a Garam folyónak Telgártól a Polon-
ka község határában berendezett fürésztelepig. — tutajozási
engedélyt pedig a polonkai fürészteleptől a Beszter-
cebányai szab. kir. város határában felállított alsó gereb-
lyéig terjedő szakaszán. Ez engedélyről — mely a faipar
és kereskedés előmozdítását célozza — szóló okmányok
kiállítására és vizikönyvbe leendő bevezetése végett az ügy-
re vonatkozó összes iratok megyénk alispáni hivatalához
már megérkeztek.

Felakasztotta magát Iles Mihály, r. kath. 72
éves, felső-pokorági kisbíró és éjjeli őr. Tettének oka
hihetőleg a testében elterjedt vízi betegség volt.

Vegyes hírek.

Kinevezés. Liptói Alajos, besztercebányai k. gymn.
igazgatót, ki a classicus nyelvekbeli képzettségének a szak-
lapokban eddigelő irt magvas értekezéseivel számos két-
ségbevonhatatlan tanuljélt adá, s a ki a máshová kineve-
zett Dunay Ferenc k. főigazgatót a mai napig derekasan
helyettesítette, a király ő felsége többek közt a helybeli
prot. egyesült főgymnasiumba miniszteri látogatóvá nevezte
ki. Örömmel üdvözljük a szép képzettségű férfit a megér-
demelt előléptetés alkalmával a főigazgatói fontos álláson!

Báró Kemény Gábor emlékezete. Az erdélyeszi ref. egyházkerületnek f. hó 5-én Kolozsvárott megnyitott közgyűlésén melegen emlékezett meg megnyitójában báró Bánffy Dezső. A gyűlés megalakulása után testületileg mentek a belfarkas-utcai ref. templomba, hol Kemény Gábor-emlékművet tartottak. A templom szorongásig megtelt a volt főgondnok tisztviselőivel. A kolozsvári dal-kör gyászdala és Szász Domonkos megható imája után Szász Gerő esperes határos beszédet tartott.

Halvédelem. Az orsz. halászlai főfelügyelő jelentése alapján a földmívelési minisztérium körrendeletet intézett valamennyi törvényhatóságához, melyben a halászlai törvény szigorú végrehajtását szorgalmazza s különösen annak a tilalmi idő betartására és a halárúsításra vonatkozó intézkedéseit ajánlja a törvényhatóságok kiváló figyelmébe.

Harcz a phylloxera ellen. A phylloxera ellen alkalmazott gyérítési eljárás a szőlőbirtokosok által szükségelt szénkének árának leszállítása tárgyában a földmívelésügyi minisztérium egy hirdetményt bocsájított ki, melyben értesíti az érdekelteket, hogy a ménési, tarczali és budafoki szénkének raktáraknál a szénkének métermázsája az eddigi 24 frt ár helyett 15 firtért kapható. Azok, kik szénkéneget megrendelni szándékoznak, a minisztériumhoz, esetleg a ménési raktárra nézve a ménési, tarczali és budafoki raktárra nézve a tarczali, a budafoki raktárra nézve a budapesti vizezellériskolák igazgatóságához forduljanak.

A „Kis Ujság” hazánk legoliosabb politikailag független néplapja. — Jelszava: „Népjölét és független Magyarország!” Van benne jó vezérezik, a legfontosabb politikai hírek, érdekes helyi és vidéki közlemények a legkimerítőbb tudósításban, 2 érdekesítő regény, stb. — Előfizetési árak: 1 óra 75 kr., egy negyed évre 2 frt 25 kr., egy fél évre 4 frt 50 kr. — Mutatványszámokat ingyen küld a „Kis Ujság” kiadóhivatala, Budapest, IV. ker., Sarkantyú-utca 3. szám.

A Budapesti Hírlap-ot, mely Csukási József és Rákosi Jenő kiadótulajdonosok szerkesztése alatt kilencz eddig esztendőjéig él, Magyarország legkedveltebb és legterjedtebb lapjává avatta a közönség pártfogása. Páratlanul tetsző elterjedését a hazai olvasó közönség óriási megszorodásán kívül a lap olvasósága is teszi. A legszegényebb ember is adhat naponként egy számért négy krajczárt, hogy tájékozást szerezzen a politikai, társadalmi és művészeti események felől. A „Budapesti Hírlap”, mely naponként 28—30.000 példányban forog közkézen, oktatva szórakoztat, mialatt hű értesítéssel szolgál a világnak minden nevezetesebb eseményről. De előmozdította a lap terjedését teljes politikai függetlensége is, mely lehetővé teszi, hogy minden kérdésben a részrehajlatlan tiszta igazság szempontjából ítéljen s úgy a pártokat, mint a kormányt szabadon bírálja. De a „Budapesti Hírlap” nemcsak politikai, hanem irodalmi és művészeti kérdésekben is megőrizti teljes függetlenségét. A hírek gyors és hiteles közlése is sokat lendített a „Budapesti Hírlap”-on, mely csak táviratokra annyit költ, a mennyi harmincz évvel ezelőtt egy-egy magyar lapnak egész évi költsége volt. A tudósítóknak jól szervezett kara részen áll az ország minden pontján, hogy ellássák hírekkel a „Budapesti Hírlap”-ot. Európában seholsem történetik nevezetesebb dolog, melyről másnap már kimerítő jelentéssel ne szolgálja a „Budapesti Hírlap”. A külföld világvárosaiiban rendes levelezői vannak s a hová szükséges, oda külön tudósítókat küldi el szerkesztőségi tagjait. A „Budapesti Hírlap” napról-napra arra törekszik, hogy minél szorosabb kapcsolatot támadjon közte és olvasói közt. Beköpogetat minden nap a magyar családokhoz, dícsér vagy dorgál, óv vagy figyelmeztet, de mindig őszinte szóval, a hogy egy tíz éves jó baráthoz illik. A szerkesztőségnek tizennégy belső tagja állítja össze naponként a „Budapesti Hírlap” különböző rovatait s a külmunkatársak díszes csoportja segíti a lapot sokoldalú feladatának sikeres megoldásában. Szakkérdésekben első rangú szakemberek mondják el véleményüket a „Budapesti Hírlap” hasábjain s az eszmék tisztázása végett tért enged a szerkesztőség az övétől eltérő nézeteknek is. A „Budapesti Hírlap” rendes ezikkirói Kaas Ivor báró, Rákosi Jenő és Balogh Pál s a magyar politikai élet kitünőségei közül is többen szólnak e lap révén a közönséghez. A vezérezikkek irányeszméje a magyar nemzeti politika, a magyar nemzeti állam, s ennek mindent alárendel a „Budapesti Hírlap”, de ezt nem rendeli alája semminek. A tárczarovatban, mely szintén egyik erőssége a lapnak, a belső tárczairókon kívül Herman Ottó és Eötvös Károly is igen sokszor gyönyörködtetik a „Budapesti Hírlap” közönségét. A helyi rovatok szakavatott kezekben vannak s híven tükrözik vissza ezerféle változataiban a fővárosi életet. Regényesarmokában az idén két magyar, két angol és egy orosz regényt közölt a „Budapesti Hírlap” s legújabbban megszerezte jelentékeny áldozatok árán Ötlet Györgynek, a most legnépszerűbb francia regényírónak „Utolsó szerelem” című regényét, melynek közlését szeptember 25-dikén kezdé meg. E regény tele van érdekesítő fordulatokkal s méltó társa a kitünő író korábbi híres alkotásainak, Serge Panine-nak és a Vasgyárosnak. Az idegen lapok közül a „Budapesti Hírlap” közli legelőbb. A francia eredeti is csak karácsony táján jelenik meg a párisi könyvpiacra. — Az országgyűlés megnyitása elé fokozott érdeklődéssel néz a közönség s a „Budapesti Hírlap” nagy gondot fordít arra, hogy a képviselőháznak úgy nagy vitáit, mint kisebb epizódjait híven adják elő tudósításai s a nyilvános jelenetek mellett a folyosók titkairól is bőven referálnak. Különben is minden rovata jeles olvasmányokat, gondosan megírt, magyar zamatu közleményeket kínál, nem pedig léha pletykákat, melyek megmérgezik a kedélyt és üressé teszik a szívet. — Az előfizetés feltételei: Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr., egy óra 1 frt 20 kr. A előfizetések legelőbb részben postautalvánnyal eszközölhetők következő ezim alatt: A „Budapesti Hírlap” kiadó-hivatalának, IV. kerület, kalap-utca 16. szám.

Szerkesztői üzenetek.

L. J., B. J., Sz. J. és M. J. uraknak. — beküldött ezikkéit, mint lapunk mai sz. mábó is látható alkalomszerű közleményeink halmaza következtében csak később használhatjuk föl.

J. E. V. Huttán. Lapunk iránt tanusított és tanusítandó igaz érzelmeit köszönjük és alkatom adtával viszonzozzuk.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**
Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernáth István.**

Birtokbérbeadás.

bérbe adandó. — Értekezhetni alólirottal. Rimaszombatban, 1889. október hó 8-án.

BERNÁTH GYULA, földbirtokos.

Arverési hirdetmény.

3620. sz. — Mely mellett szab. Rimaszombat r. t. város tanácsa részéről közhírré tétetik, hogy az italméresi joggal bérbeadó — „Három Rózsa,” „Huszár” vedéglő, „a város közháza alatt lévő összes pinczék,” a „Diana fürdő” és melléképülete, — a „Szabadka pusztai vendégfogadó” és tamásfalai közbirtokosság tulajdonát tevő „Gondúzó” koresma épületnek 1890-ik év január 1-ső napjától számított három évre leendő újra bérbeadása zárt ajánlati verseny-tárgyalás útján határozottván, a zárt ajánlatoknak a polgármesteri hivatalnál leendő beadására határnapul folyó évi november hó 2-ikának délelőtt 12 órája állapított meg.

Mi azzal hozatik köztudomásul, hogy az árverési feltételek a polgármesteri hivatalban, a hivatalos órák alatt megtekinthetők, ugyanott arról másolat is nyerhető.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város tanácsának 1889. évi október 4-én tartott üléséből.

Szabó György, polgármester.

Eladó.

Importált simenthali tehének, üszők, bikák, valamint 1500 darabból álló fésüs törzsnáj anya, ürü, kos- és bárány azonnal szabad kézből eladó.

Megtekinthető Felső-Zsolcán özvegy Szathmáry Kir. Pálné ő méltósága gazdaságában. — Vasut és posta állomás: Zsolca. (Borsodmegye.) 1—2

Hirdetmény.

A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Pásztor András mint a tamásfalai kömüves ifjuság elnöke végrehajthatónak Stanga Zsuzsanna, Julianna és Borbála végrehajtást szenvedő elleni 21 frt 40 kr. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő Tamásfala községben fekvő a tamásfalai 23. sztkben foglalt Stanga Zsuzsanna, Julianna és Borbála nevéen álló 23. hrsz. beltelekre és 23. számú házra 196 frt, a tamásfalai 24. sztkben Stanga Zsuzsanna, Julianna és Borbála nevéen álló 24. hrsz. beltelek és 24. számú házra az árverést 169 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1889. évi december hó 9-ik napján d. e. 10 órakor a rimaszombati kir. törvényszék telekkönyvi irodájába kitűzetett, megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is eladatni fogak.

Arverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis a tamásfalai 23. sztkvi birtokra 16 forint 90 krajczárt, a tamásfalai 24. sztkvi birtokra 16 forint 90 krajczárt készpénzben, vagy az 1881: LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadék-képes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átsegáltatni.

Kelt Rimaszombatban, 1889. évi szept. 19. napján. A rimaszombati kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Hánrich, kir. tszéki bíró

A rimaszombati határban minegy 100 holdnyi tagosított birtok ugyszintén Nógrádmegyében fekvő 250 holdnyi szintén tagosított földbirtok 1889. október hó 8-án.

BERNÁTH GYULA, földbirtokos.

Zongoratulajdonosoknak

Alólirott, ki rendes tartózkodó helylyel Losonczon és Nógrádvármegyében pedig jó hírnévvel bir, rövid időre Rimaszombatba jött, hogy szolgálakészségét felajánlja mindenféle zongorának felhangolására — jótállás mellett — jutányos áron. — Szives megkereséseket kérek — itt tartózkodásom ideje alatt — Gömőri Ede ur szállodájába intézni, azontul pedig losonczyi lakásomra.

Kiváló tisztelettel:

Zánoni Ede, zongora hangoló Losonczyról.

Pénzt

sorsjegyekre, értékpapírokra, bank, zálogjegyekre, vidéki takarékpénztári részvényekre, részletvekre, arany- és ezüst pénzneműekre bármily összegig olesón ad

LÖRY J.

banküzlete
Budapest, IV., hatvani-utca 17.

Bérleti hirdetmény.

A Szabó Frunka Mária tulajdonát képező s Osgyán község határában fekvő, mintegy 1100 tagosított holdnyi földbirtok lakással és majorsági épületekkel egy évre bérbe kiadó. Értekezhetni lehet Szabó Károly helyettes zárgondnokkal Rimaszombatban vagy Kövi Tivadar balassagyarmati ügyvéddel.

VÉGHLESI

VERA-forrás

Hazánk legtisztább, legoliosabb és legjobb szénsavdús, égvényes

SAVANYUVIZE.

VÉGHLES SZALATNN (Zólyom megye.)

Főraktár RIMASZOMBATBAN:

6—10 KERN ADOLF urnál.

STEINFELD és FISCHER

férfi-szabó üzlete
MISKOLCZON.

Értesítés.

A n. é. közönséget tisztelettel értesítjük, miszerint az őszi-téli idényre ujdonságok és különlegességek angol, francia és belföldi divatkelmékben a legnagyobb választékban megérkeztek.

A ruhák izlésteljes elkészítése és elegáns kiállítására jövőre is a legnagyobb figyelmet fordítani főtörekvésünk leendő.

A jelenleg nagy kedveltségnek örvendő londoni-divat formái üzletünkben megtekinthetők.

Kivánatra szövetmintákat jutányos áruk jelzésével — divatkép kíséretében — bérmentve készséggel küldünk.

A rimaszombati, rimaszécsi és putnoki országos vásárok alkalmával mérték szerinti rendelések felvétele céljából jelen vagyunk.

Kiváló tisztelettel:

STEINFELD és FISCHER
MISKOLCZON.